

UDENRIGSMINISTERIET

Rammer for samarbejdet mellem Folketinget og regeringen i EU-sager på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område

Dato:
11-07-22
Sagsnummer:
2022-22670

Nærværende notat oversendes i opfølgning på regeringens orientering af 20. juni 2022 til de øvrige EU-medlemslande om Danmarks indtræden i det europæiske sikkerheds- og forsvarssamarbejde per 1. juli 2022. Notatet beskriver rammerne for inddragelse af Folketinget i behandlingen af kommende EU-sager på sikkerheds- og forsvarsområdet.

Den danske EU-beslutningsprocedure

De tidligere forbeholdsbelagte EU-sager på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område vil fremover blive behandlet i Europaudvalget efter den gældende danske EU-beslutningsprocedure, som er nedfældet i procedureberetningerne.

Det sikkerheds- og forsvarspolitiske samarbejde er en del af EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. I sager inden for EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik gælder det, at regeringen ikke er forpligtet til at forelægge sager til forhandlingsoplæg, men efter en konkret vurdering er forpligtet til at orientere Europaudvalget om væsentlige sager, jf. Europaudvalgets konsoliderede procedureberetninger 2021¹. Regeringen kan dog i særlige tilfælde ud fra en konkret vurdering vælge alligevel at forelægge en sag til forhandlingsoplæg.

For så vidt angår EU's militære missioner og operationer sondres mellem på den ene side Rådets beslutning om oprettelse eller ændring af en mission eller operation og på den anden side en evt. national beslutning om at stille danske militære eller andre kapaciteter til rådighed for den pågældende mission eller operation (beslutning om såkaldte styrkebidrag). Det forhold, at man fra dansk side deltager i en given retsakt om rammerne for en militær EU-mission eller -operation, indebærer ingen forpligtelse til at stille med et styrkebidrag.

Rådets beslutninger om oprettelse af en militær EU-mission eller -operation falder inden for rammerne af EU-beslutningsproceduren og vil – såfremt de vurderes væsentlige – blive forelagt Europaudvalget til orientering, idet regeringen, jf. ovenfor, dog i særlige tilfælde kan vælge at forelægge en sådan sag til forhandlingsoplæg. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke har været praksis for at forelægge forhandlingsoplæg i sager vedr. Rådets beslutning om oprettelse af civile EU-missioner. Derimod vil en evt. beslutning om et dansk styrkebidrag falde uden for rammerne af EU-beslutningsproceduren, jf. nedenfor.

¹ Europaudvalgets konsoliderede procedureberetninger 2021, s. 6: ”De ovenstående procedurer gælder for alle sager, der henhører under det overstatslige EU-samarbejde. For så vidt angår sager, der hører ind under EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, har regeringen alene pligt til at orientere Europaudvalget.”

For så vidt angår øvrige udvalgs rolle gælder bl.a., at notater, der sendes til Europaudvalget, ligeledes sendes til fagudvalgene. Derudover kan medlemmer af f.eks. Forsvarsudvalget og Udenrigsudvalget iht. Folketingets almindelige procedurer deltage i møderne i Folketingets Europaudvalg, når Europaudvalget behandler sager, der vedrører deres sagsområder.

Folketingsbeslutning vedr. dansk deltagelse i EU-missioner

Det enkelte lands styrkebidrag til en EU-ledet militær mission eller -operation besluttes af det enkelte land på frivilligt grundlag. Da der ikke er tale om en kollektiv EU-beslutning, falder sådanne beslutninger uden for rammerne af EU-beslutningsproceduren, dvs. behandling i Europaudvalget.

Det følger af grundlovens § 19, stk. 2, at regeringen ikke uden Folketingets samtykke kan anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat, bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker. Det indebærer i praksis, at udsendelse af et dansk militært bidrag til en EU-mission eller -operation kræver Folketingets samtykke, og samtykket skal indhentes forudgående. Folketingets samtykke efter grundlovens § 19, stk. 2, gives i praksis ved en folketingsbeslutning.

Det Udenrigspolitiske Nævn

Regeringen rådfører sig med Det Udenrigspolitiske Nævn forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde, jf. grundlovens § 19, stk. 3. I reglen vil sager, hvortil Folketingets samtykke kræves efter grundlovens § 19, stk. 2 (anvendelse af militære magtmidler mod en fremmed stat), også indebære en beslutning af ”større udenrigspolitisk rækkevidde”, hvorfor regeringen – forud for fremsættelse af et beslutningsforslag – skal rådføre sig med Det Udenrigspolitiske Nævn, jf. grundlovens § 19, stk. 3.

Grundlovens § 19, stk. 3, vedrører alene en regeringsbeslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Der er tale om en særskilt vurdering, der er uafhængig af behandlingen inden for rammerne af EU-beslutningsproceduren. Dansk forberedelse af Rådets beslutninger om eksempelvis oprettelse af en militær EU-mission eller -operation vil som nævnt skulle behandles af Europaudvalget inden for rammerne af den almindelige EU-beslutningsprocedure. Det kan ikke udelukkes, at der i enkelte særlige tilfælde kan være behov for rådføring med Det Udenrigspolitiske Nævn forud for dansk ageren i Rådet, hvis en sådan ageren i sig selv indebærer en regeringsbeslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde.